

Θ. Κεφάλαιο.

I

„Καὶ πότε θὰ ξαναγυρίση;“

Πέρασε πολὺς καιρὸς. Χειμῶνας ἔγινε τὸ χτεσινὸ φθινόπωρο, θύελλες καινούργιες ἤρθανε, μὰ κι' ὁ χειμῶνας πέρασε κι' ὅλα ἀνοιξιάτικη ἔδειξαν χαρὰ — μὰ ὅμως κι' αὐτὸ μιὰ μέρα πέρασε καὶ τέλειωσε σὲ μιὰ νυχτιὰ βαρεῖα καὶ χειμωνιάτικη. Ἀπόψε νοιώθεται ἡ καρδιὰ περισσότερο ξενητεμμένη, γιὰτι ὅλα εἶνε ἀπ' τὸ κρῦο κοκκαλιασμένα κ' ἔτσι παγώσανε καὶ οἱ ἀναμνήσεις καὶ χάσανε τὴ σάρκα τους καὶ κόκκαλα, μονάχα κόκκαλα σὰν σκόρπια ξεχωρίζουν. Καὶ τὰ μαζεύουνε ὅσοι δὲν τ' ἀγάπησαν μονάχα γιὰ τὴ σάρκα τους — μὰ εἶνε μιὰ τόσο ἀχάριστη ἀπασχόλησις τὸ μαζεμμά τους. Γερνᾶνε ἀπ' τὸ πολὺ τὸ σκύψιμο κι' ἀγάλι — ἀγάλι — δίχως νὰ τὸ νοιώθουνε — ξεσυνηθίζουν τὸ ἀνασήκωμα.

Κ' ἡ νύχτα ἡ τέτοια εἶνε βαρεῖα. Τρίζουν τὰ τζάμια ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ παγωνιά. Τρίζουν τὰ ξύλα ἀπὸ τὴ φλόγα τὴν ἀχόρταγη. Τὰ τζάμια τὸ πολὺ θὰ σπάσουνε. Μὰ ἀπὸ τα ξύλα ἡ στάχτη μόνο θ' ἀπομείνη.

Ἀνάμνησις! Ποιὸς ζῆ μονάχα ἀπ' τὴν ἀνάμνηση; Τέτοιο ψωμὶ πικρὸ εἶνε καὶ δὲ θρέφει — γι' αὐτὸ οἱ περισσότεροὶ πεθαίνουνε! Κι' ὁ θάνατός τους εἶνε μακρονδὸς — γιὰτι ἕνας τέτοιος θάνατος ἔχει παράδοση!

Κ' ἔτσι ὁ χειμῶνας ξέσπασε σὲ μιὰ νυχτιὰ.

Ἐνα ἀπ' τὰ κέντρα τὰ πιὸ ἀπόκεντρα δυὸ ἄνθρω-

ποι ἐκαθόσαντε ὁ ἕνας ἄντικρυ σὸν ἄλλον. Κί ὦρες πολλῆς ἐκνιταγόσαντε. Πόσο ἡ ματιά τους ἦτανε στεγνή μὰ ἐπίμονη!

„Πατέρα!“ ἐφώναξε ὁ νέος.

„Ἐσύ; . . . ναί! ναί, παιδί μου! μοῦ ἔδοσαν χάρη οἱ ἄνθρωποι μὰ Ἐκεῖνος δὲν ἀρκέσθηκε στή συφορά μου ἀκόμα!“

Κί ὁ νέος σὲ λίγο:

„Δένε ὅτι ἀπόψε ἡ νύχτα θὰ εἶνε τρομερή!“

„Καὶ τί σημαίνει αὐτό;“

„Ἀρχισέ . . . ἀκοῦς; κί ὄλο πιὸ ἐπίμονοι εἶνε οἱ ἄνεμοι — ὄλο πιὸ ἐπίμονη ἡ βροχή! . . . Πᾶμε;“

„Νὰ πᾶμε; . . . ποῦ;“

„Δὲ ξέρω! Πᾶμε! ὅπου κί ἂν πᾶμε θᾶεινε κάπου! Δέν περιμένεις ἀρκετά;“

„Δίκηο ἔχεις, δίκηο ἔχεις, παιδί μου — Ἐμένα δὲ περίμενε κανένας!“

„Κ’ ἐσὺ ποιὸν ἐπερίμενες;“

Ὁ γέρος ἔκρουπε τὸ πρόσωπο καὶ δὲν ἀπάντησε. Σκέφθηκε — σκέφθηκε πολὺ μὰ ὅμως ἀπάντηση δὲν εὔρισκε ἢ σωσιότερα: δὲν ἤθελε νὰ βροῇ.

Κί ὁ νέος ἐπρόσθεσε:

„Ὅχι! πατέρα — Ψέμματα σοῦ εἶπα — Σοῦ εἶπα νὰ πᾶμε! . . . ποῦ νὰ πᾶμε; Δὲ περιμέναμε ἀρκετά! Κί οὔτε ποτὲ μπορεῖ νὰ εἰπῇ πῶς ἀρκετὰ περίμενε ὅποιος γιὰ ἐκπλήρωση νοιώθει τὴν ἴδια του τὴ προσδοκία! Νὰ κουρασθῇ ἀπ’ τὴ τέτοια ἐκπλήρωση θὰ εἰπῇ: ν’ ἀπαρνηθῇ τὴ χάρη ποῦ ἀπὸ πάνου — ἀπὸ ψηλὰ τοῦ δόθηκε — Κί αὐτὸ θὰ σήμαινε ἔγκλημα!“

Κ’ ἐξακολούθησε μὲ μιὰ συγκίνηση ποῦ μάταια προσπαθοῦσε ν’ ἀποκρύψει:

„Άκου, πατέρα! Τέτοια βροχή ἦτανε καὶ τότε ποῦ ἔπεφτε . . . Θυμᾶσαι; — Ἐπόψε ὅμως χτυπᾶνε στὴ καρδιά μου ἀλλιῶτικα οἱ σταγόνες της. Ἐπόψε εἶνε ἡ καρδιά μου ἀκόμα πιὸ ἀρρωστη!“

Ἐδῶ σταμάτησε γιὰ λίγο — μὰ ὅμως πάλι ἐπρόσθεσε πιὸ νευρικά σὰ νὰ ζητοῦσε νὰ προλάβῃ τὸν ἑαυτό του:

„Εἶνε, ὅπως τότε, ὁ πυρετὸς ποῦ δὲ σημαίνει μόνο πυρετό! Τὸ τελευταῖο καιρὸ ξανάρχεται κι' ἀρχίζει πάντοτε τὴ νύχτα ἔτσι βαρεῖα μὰ μυστικά σὰν τὴ ψιλὴ βροχή! . . . Ψιλὴ βροχὴ κατάντησε τὸ πεπρωμένο μας — Καλύτερα μιὰ θύελλα . . . ἔτσι μιὰ θύελλα δυνατὴ ποῦ νὰ σημάνῃ ἔστω τὴ πτώση μας . . . χίλιες φορές καλύτερα! Μιὰ τέτοια πτώση εἶνε μεγάλη — δοξασμένη — γιὰτὶ θὰ εἰπῆ τὴ πτώση ἑνὸς ἀνθρώπου καὶ τὸ ξύπνημα ἑνὸς Θεοῦ! Μὰ εἶνε πάντοτε ἡ ψιλὴ βροχὴ — Μᾶς τρώει, πατέρα, ἔτσι μᾶς τρώει — ὦ! πόσο θρέφεται ἀπ' τὸ πόνον μας!“

Κ' ἔκλαψε ὁ νέος. Μὰ ὁ γέρος δὲ κατάλαβε τὸ κλάμμα του. Κ' ἐζήτησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

Κι' ἀκόλουθα τοῦ μίλησε:

„Ο Θεός, παιδί μου, δὲ μᾶς ξέρει παρὰ μόνον ὅταν εἴμαστε εὐτυχισμένοι! Κ' ἐκεῖ μᾶς κάνει ὅλο πιὸ ἀχόρταγους καὶ μᾶς βοηθάει νὰ νοιώθουμε ὅλο πιὸ πολὺ πόσο μικροὶ κι' ἀνίσχυροὶ εἴμαστε γιὰ νὰ πετύχουμε ὅσα θέλουμε. Μὰ δὲν θὰ θέλαμε ἂν αὐτὸς δὲν ἔθρεφε ὅλο πιὸ πολὺ τὴ τέτοια μας τὴ θέληση κι' ἂν κάθε μέρα δὲν ἐπρόσθετε πάντα καινούργια μιὰ αἴσθησι κοντὰ στὴ χτεσινὴ ποῦ μᾶς ξεχείλισε ἀπὸ ἐκπλήρωσι! Ὅλο πιὸ ἀδύνατους μᾶς θέλει — πιὸ μικροὺς — πιὸ τιποτένιους. Τὸ χρειάζεται, παιδί μου, ὁ Θεὸς γιὰ νὰ εἶνε πάντα Ἐκείνος!“

„Καὶ ποιός, πατέρα, εἶνε γιὰ σένα Ἐκεῖνος;“

„Ὁ τύραννος, παιδί μου, ὁ αἰώνιος βασιληᾶς ποῦ στὸ αἷμα μας βαμμένη εἶνε ἡ πορφύρα του!“

Κι' ὁ νέος τὸν ἔπιασε ἄξαφνα ἀπ' τὸ χέρι:

„Πατέρα! . . . πρόλαβε, πατέρα τῆ κατάρρα σου!“

Κι' ὁ γέρος συντριμμένος:

„Δίχθη ἔχεις, παιδί μου — Δὲν εἶνε ἀκόμα καιρὸς νὰ νοιώσω τὴ δύναμή μου!“

„Δὲν εἶσαι ἀκόμα ὄριμος γιὰ τόση εὐθύνη!“

„Ὁριμος! Ὁριμος! Καὶ τί σημαίνει ἡ τέτοια λέξις; Ὅσα ὠριμάζον πέρτουνε καὶ σπᾶνε! Ἀπ' τὸ πολὺ τ' ὠριμασμα σαπίζουν οἱ δυνάμεις μας καὶ πιά δὲν ἀπομένει παρὰ μόνον μαῦρο κρέας — μαῦρο σᾶν τὸ κυνῆγι δταν ἐβρώμισε καὶ σᾶν τὸ φροῦτο δταν ἐσάπισε!“

Καὶ σᾶν τρελλὸς ἐπρόσθεσε:

„Ὁχι! δὲ περιμένω πιά — ὄχι! Κατάρρα 'ς ὅλες τὶς γεννιές της κι' ἄς εἶνε ἡ ἴδια μου ἡ γεννιά! Νὰ περιμένω; . . . ποιά νὰ περιμένω; . . . ἐκείνη; . . . Δὲν εἶνε στ' ὄνειρό μου πιά ὅπως ἄλλοτε! Δὲν εἶνε τὸ παιδί μου πιά! Ὁχι . . . ἀρκετὰ περίμενα!“

Κ' ἔτσι ἐσωριάστηκε στὸ κάθισμά του ἀπάνου. Ὁ νέος δὲ μίλησε.

II

Ἀπὸ τὸ διάδρομο τοῦ καφενείου ἀκούστηκε ἓνα γέλοιο ἀπότομο — ξεκαρδισμένο! Ὁ νέος σᾶν τρομαγμένος ἐπετάχτηκε ἀπ' τὸ κάθισμά του. Κρύος ἰδρώτας ἔλουσε τὸ μέτωπό του. Τὸ γέλοιο τοῦ ἦτανε γνωστό!

„Πατέρα! Σήκω! Πᾶμε νὰ καθίσουμε πιὸ πέρα — στὴ γωνία. Δὲν κάνει νὰ μᾶς δοῦνε!“

Κ' ἔτσι τραβήχτηκαν σὲ μιὰ γωνιά ποῦ μόλις φωτιζότανε.

Κ' ἔξω ἀπ' τὸ διάδρομο μιὰ βραχνιασμένη ἀκούστηκε φωνή:

„Φέρετε κρασί! φέρετε ὅ,τι χρόνια τώρα ὡς ποῦ νὰ ρθῶ φυλάξατε γι' ἀπόψε!“

Καὶ μπαίνοντας ἔξακολούθησε:

„Απόψε! . . . ἀπόψε δὲ θὰ ξημερώση πιά!“

Στὰ χέρια του κρατοῦσε μιὰ κοπέλα — (ἐνῶ μιὰ δεύτερη τὸν ἐσυνόδευε) — κ' ἔτσι σηκώνοντάς τηνε ψηλά:

„Ζήτω ἢ ζωή!“ ἐφώναξε καὶ κύτταξε τριγύρω του.“

„Ποῦ εἶνε τὸ ἀκροατήριον; — γιὰ ποιὸν φυλᾶν τὸ χειροκρότημά τους;“

Κι' ἀφῆκε ἀπάνου στὸ τραπέζι τὸ κορμὶ τῆς ἄψυχης κοπέλας.

Ὁ νέος κι' ὁ γέρος στριμωγμένοι στὴ γωνία δὲν ἀρθρῶσαν οὔτε μιὰ λέξη. Κοκκαλιασμένοι ἐκύτταζαν ὅ,τι τοὺς πρόσφερνε ἢ στιγμὴ.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ κρασί σὰν τρομαγμένος σκώνταφε στὴ θεά ποῦ ἀνοίχτηκε στὰ μάτια του. Ὁ ξένος ξέσπασε στὸ ἀπότομο, ξεκαρδισμένο γέλοιο του καὶ τοῦριξε ἓνα δέμα μὲ χαρτονομίσματα στὸ πρόσωπο.

Κ' ἐφώναξε:

„Τρία ποτήρια φέρε! Τρία . . . ἀκοῦς;“

Κ' ἔξακολούθησε χαϊδεύοντας τὸ πρόσωπο τῆς πεθαμένης:

„Ἐλα, μικρούλα, εἶνε καιρὸς νὰ πιῆς κ' ἐσὺ λιγάκι! Ἐδίπασες . . . τὰ μάτια σου τὸ λένε! Δὲ μπορῶ ν' ἀντισταθῶ στὴν ὄρεξή τους . . . Μὲ μεθᾶνε μέσ' στὴ δίψα τους! Ἀχόρταγα — τὰ μάτια σου εἶνε ἀχόρταγα! Πῶς μὲ σκοτώνουνε τὰ μάτια σου! „Ὁχι — μὴ τὸ κάνης! Δὲ

μοῦ χρωστᾶς ἀπ' ὅ,τι σοῦ ἔκαμα οὔτε τῆ πιὸ μικρῆ ἀνταπόκριση! Δὲ θέλω τὴν εὐγνωμοσύνη σου! "Ὁχι! μικρούλα μου, δὲ θέλω!"

"Ἄξαφνα στράφηκε πρὸς τὴ κοπέλα ποῦ καθόταν πλάϊ του:

"Ἀνέβα ἀπάνου στὴ καρέκλα καὶ τραγούδησε τ' ἀγαπημένο της τραγοῦδι! Τῆς τὸ χρωστᾶμε τελευταῖο χαιρετισμό! Πές το ὅπως τόειπε ἀπόψε ἡ ἴδια . . . θὰ ξυπνήση σὶ' ἄκουσμά του!"

Κ' ἡ κοπέλα ποῦ καθόταν πλάϊ του πήδησε σὲ μιὰ καρέκλα ἀπάνου κι' ἄρχισε μ' ἓνα βραχνὸ — παράξενο ἤχο ἓνα τραγοῦδι:*)

„Κ' ἤμουν δεκάξη ἐτῶν σᾶν πρωτοβγῆκα
 „κι' ἀθῶα ἦταν ἡ σκέψις μου κι' ἀγνή
 „σᾶν μοῦ πρωτόδειξαν τὶ οὐράνια γλύκα
 „κρύβει ἔν' ἀγκάλιασμα κ' ἓνα φιλί.

„Γελώντας γύρω ἀπ' τὸ κορμὶ μὲ παίρνει
 „καὶ κρυφολέει σὶ' αὐτὶ μου: σ' ἀγαπῶ!
 „κι' ἀγάλι — ἀγάλι ἀνάσκελα μὲ γέρνει
 „κ' ἔνοιωσα κάτι . . . ὦ, πόσο ἦταν γλυκό!

„Κ' εἶμαι ὄλωνῶν ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη
 „κ' εἶνε σὲ μένα ἡ ἀνοιξις δοσμένη
 „κι' ὅταν κανένας πιά δὲ μοῦ ἀπομείνη
 „τὴ τέτοια μέρα κάλλιο πεθαμένη!"

*) Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ἤμουν ἀναγκασμένος νὰ μεταφράσω ἀπὸ τὶς „Τέσσερες ἐποχὲς“ τοῦ Wedekind, γιατί στὴ τέτοιου εἴδους ποίηση δὲν ἐθεώρησα σκόπιμο, οὔτε καὶ δυνατό, νὰ τοῦ ἀμφισβητήσω τὴ πρωτοβουλία.

„Ξύπνησε τώρα! Ξύπνησε! Νὰ . . . κ' εἶμαι ἐγὼ ποῦ ἀπόμεινα γιὰ σένα! Ἐγὼ εἶμαι καὶ δὲν ἤρθε ἀκόμα ἡ ὥρα σου . . . Μὴ μ' ἐκδικιέσαι μ' ἓνα τρόπο τόσο ἀχάριστο! Πήδησε ἀπάνου μου ὅπως πήδησες στὸ Θάνατο . . . μὲ τόση ἀχόρταγη ὄρεξη! Ἔλα! Μὴ μὲ μαλώσης! . . . εἴμαστε ἄνθρωποι! Ζηλεύω τὸ καινούργιο σου μνηστήρα. Ἡ ἀπιστία στὸ Θάνατο δὲν εἶνε κριμα! Δείξτου πῶς ἂν ἡ σάρκα μας λυώνη στὰ χέρια του — ἡ Ψυχὴ μας ὅμως μένει πάντοτε στὸ κόσμο! Κι' ἂν φύγη μιὰ στιγμή, ξαναγυρίζει ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ νοσταλγία . . . γιατί γλυκειὰ εἶνε ἡ Ζωὴ κι' οὔτε οἱ νεκροὶ ξεσυνηθίζουνε τὴ γλύκα της! — Ξύπνησε, ξύπνησε — ἓνα τέτοιο ξύπνημα ἔχει τόσο ἀταίριαστη ὠμορφιά! Δὲν ἦτανε καιρὸς νὰ πᾶς χαμένη . . . ὄχι! δὲν εἶχε ἀκόμα ἡ ὥρα σου χτυπήσει ἀφοῦ ἦταν κάποιος ποῦ γιὰ σένα ἀπόμεινε! Ἔλα, εἶμαι ἐγὼ ποῦ ἀπόμεινα γιὰ σένα! Ὅχι — δὲν ἦτανε καιρὸς . . . δὲν ἦτανε!“

Κι' ἄξαφνα ἐκεῖ ποῦ εἶχε σκοπὸ νὰ συνεχίση:

„Κακοῦργε!“ ἀκούστηκε ἀπ' τὸ στόμα τῆς κοπέλας ποῦ ἦταν στὴ καρέκλα ἀνεβασμένη.

„Κακοῦργε!“ ξαναφώναξε βραχνὰ κ' ἐρίχτηκε ἔτσι ἀπάνου του.“

Ὁ νέος κι' ὁ γέρος ἐσηκώθηκαν. Ἦταν καιρὸς νὰ ἐπέμβουν πιά.

Μὰ ἐκεῖ ποῦ προχωροῦσαν:

„Θεὲ μου! τὸ παιδί μου!“ ἔφώναξε ὁ γέρος σ' ἄν τρελλὸς καὶ ρίχτηκε στὴ πεθαμένη ἀπάνου.

Μὰ σὲ λίγο:

„Ὅχι! . . . Εἶσαι ἐσὺ ἢ Ἀγνή; . . . ὄχι! δὲν εἶσαι ἢ Ἀγνή . . . δὲν εἶσαι . . . ὀρκίζομαι . . . δὲν εἶσαι!“

Ὁ νέος τὸν ἐπλησίασε:

„Πατέρα! Πρόλαβες τὸ πεπρωμένο σου! Ἄν ἐπερίμενες ὡς τώρα — λίγες στιγμὲς θάῃσαν μονάχα — θὰ τὴν πρόφτανες τὴ κόρη σου. Τώρα εἶνε ἀργά!“

Κι' ὁ γέρος:

„Τὶ σημαίνει“, ἀπάντησε, „καλύτερα — χίλιες φορές καλύτερα! Ἔτσι τοῦλάχιστον ἐπρόλαβα ὅ,τι θ'ἀρχόταν πιὸ πικρό! Τώρα δὲ νοιώθω τίποτα . . . τίποτα πιά δὲ νοιώθω!“

Καὶ σὲ λίγο ἐπρόσθεσε:

„Θάρθῃς μαζί μου; . . . Ἐγὼ πηγαίνω!“

„Ποῦ θὰ πᾶς;“

„Ὅπου κι' ἂν πάω — κάπου εἶνε πάντα ὅπου κι' ἂν πᾶμε!“

Ὁ νέος τὸν κύτταξε. Τὰ μάτια του ἄναψαν.

„Πήγαινε! πήγαινε!“, τοῦ φώναξε, „καὶ μὴ στραφῆς πιά πίσω σου! Ὅσο γιὰ μένα: δὲ σὲ ξέρω πιά! Δὲν ἤσουν ἄξιος γιὰ ἓνα τόσο πόνο!“

Κ' ἔτσι χωρίστηκαν γιὰ πάντοτε.

III

Γιὰ ὥρα πολλὴ κανένας δὲν ἐμίλησε. Ὅλα σωπάσανε ἄξαφνα: οἱ ὀρμές, οἱ λύπες, ἡ μανία.

Πρώτη ἡ κοπέλα ἐμίλησε τοῦ νέου:

„Θὰ φροντίσετε γιὰ μερικὰ λουλούδια; Θάεινε καλὸ γιὰ τὴ Ψυχὴ της!“

Κι' ὁ νέος μ' ἓνα πικρὸ χαμόγελο:

„Ποῦθε νὰ βρῶ λουλούδια; . . . εἶνε χειμώνας!“

Κ' ἡ κοπέλα ξαναμίλησε:

„Τότε φροντίσετε γιὰ λίγα δάκρυα . . . Θάεινε καλὸ γιὰ σᾶς!“

„Κι' ἂν εἶνε ψεύτικα;“

„Καὶ τί πειράζει; ὅ,τι κι' ἂν εἶνε . . . δάκρυα νάεινε μόνο — ὑποσχεθῆτε το σὲ μένα.“

Ὁ νέος τὴ κύτταξε παράξενα:

„Θὰ προσπαθῶ!“

IV

Σὲ λίγο ὁ νέος πλησίασε τὸ Γρηγόρη:

„Ποῦ εἶνε ἡ Βιογινία;“

Ἐκεῖνος δὲν ἀπάντησε. Κι' ὁ νέος μὲ κάπως πιὸ ἔντονη φωνή:

„Πέστε μου: ποῦ εἶνε ἡ Βιογινία!“

Ἡ ἀπάντησίς του ἦταν ἀπότομη:

„Δὲ ξέρω! Ἐγὼ ἀρκετὰ περίμενα! Δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένω πιὰ περισσότερο!“

Κ' εἶται ἐπροχώρησε στὴν ἔξοδο. Μὰ ὅμως στὴ πόρτα ὁ Νόμος τὸν ἐπρόλαβε.

„Ποῦ τὸν πηγαίνουν;“ ῥώτησε τὸ νέο ἢ κοπέλα.

„Ὅλοι τους πᾶνε κάπου! Ὅπου κι' ἂν πᾶνε . . . κάπου θάεινε πάντοτε!“

„Καὶ τί σημαίνει αὐτὸ τὸ κάπου; Εἶνε ἐπὶ τέλους ἓνα τέρμα;“

„Ναί! τέρμα εἶνε κι' αὐτὸ μὰ ὄχι ἀπ' τὰ τέρματα ποῦ εἶνε κι' ἀρχὴ συγχρόνως . . . γιατί ὅσοι ἐδῶθε πᾶνε — ἀδιάφορο ἂν μονάχοι τους ἢ ἂν μὲ συνοδεία τοῦ Νόμου — ἓνα ἔχουν δρόμο ποῦ ὄλοι τους τραβᾶνε! Γιατὶ δὲν εἶνε ὅ,τι ἁμαρτήσανε ποῦ τοὺς ἐνώνει — μὰ ὑπάρχει κάτι ἀτέλειωτα χειρότερο κι' ἀπὸ τὰ πιὸ βαρειά τους ἁμαρτήματα κι' αὐτὸ εἶνε ποῦ ἔχουνε κοινὸ . . . κ' εἶνε γι' αὐτὸ ποῦ δὲ θὰ βροῦν ποτέ τους ἐξιλέωση. Γιατὶ ὅ,τι ἐκάμανε, ὅσο βαρὺ κι' ἂν εἶνε, σβύνεται . . . μὰ ὅ,τι δὲν ἔκαμαν

δὲν τὸ κερδίζουνε ποτὲ πιά σὲ καμμιά αἰωνιότητα!
Γιατὶ εἶνε μιὰ παράλειψις ποῦ δλόκληρο τὸν ἑαυτό
τους παραλείπει καὶ δὲν ὑπάρχουν ἔτσι πιά γιὰ νὰ
τὸν διεκδικήσουν πάλι!

V

Ἐξω ἢ βροχὴ γινόταν πάντα πιὸ βαρειά καὶ δυνατή.
Ὅλοι τους ἦσαν κουρασμένοι ἀπ' τὴν ἀναμονὴ καὶ τὸ
αἰσθημα ποῦ στὸν καθένα τους κυριαρχοῦσε ἀπόψε ἦταν
πῶς ἀρκετὰ περίμενε. Χαμένο σοῖ! Δὲν ἦτανε φτιαγ-
μένο γιὰ ἓνα τόσο πόνο!

Ὁ νέος στεκότανε βουβὸς κ' ἐκύτταζε μακριά . . . πολὺ
μακριά.

Κ' ἓνα τραγοῦδι ἀπὸ τ' αὐτιά τοῦ νέου ἐπέρασε —
κ' ἔτσι τὰ χᾶιδεψε:

„Ποῦθε ξεκίνησε ἡ καρδιά καὶ μοιάζει
„σᾶν ἀπὸ πέρα κάπου νειοφερμένη;
„Πέρα εἶνε — λένε — ἡ ξενητεία:
„Μὰ εἶνε ἡ καρδιά ξενητεμμένη;

—
„Ποῦ πάει ἡ καρδιά μου ἀπόψε κ' ἔτσι μοιάζει
„σᾶν κάπου πέρα νὰ τραβᾶθ' ὀλιμμένη;
„Πέρα εἶνε — λένε — ἡ ξενητεία:
„Μὰ εἶνε ἡ καρδιά μου ἐξορισμένη;“

VI

Καὶ τὸν πλησίασε ἡ κοπέλα:

„Ἀρκετὰ περίμενες . . . Δὲ θᾶρθῆς πιά;“
Κι' ὁ νέος τῆς μίλησε:

„Δὲ φτάνει ὅσο ἀρκετὰ καὶ νάεινε . . . Πήγαινε ἐσὺ . . .
Σὲ περιμένουν οἱ ἄλλοι ἀπέξω! Ὅσο γιὰ μένα: ἐγὼ θὰ
περιμείνω ἀκόμα . . . Δὲν ἐπερίμενα ἀρκετὰ!“

Κι' ἀνοίγοντας τὰ χέρια πρὸς τ' ἀπάνου:

„Βιογινία“, ψιδίρισε δακρῦζοντας.

Κ' ἐσώπασε.

I. Κεφάλαιο.

I

Καλότυχοι ὅσοι ἀπόμειναν μετὰ ἀπ' τὴ θύελλα στὸ
ὑπαιθρο. Γιατὶ ἔς αὐτοὺς μονάχα δόθηκε νὰ νοιώσουνε
χαϊδευτικὰ γύρω ἀπ' τὰ χεῖλη τους τ' ἀμάραντα τ' ἀθάνατο
χαμόγελο ἑνὸς πόθου ἀτέλειωτου, τοῦ πόθου ποῦ γι' αὐτὸν
εἶνε τ' ἀτέλειωτο καὶ τ' ἄφταστο ἢ ἐκπλήρωσις. Οἱ ἄλλοι
δὲ πρόφτασαν τ' ἀπόβροχο — κ' εἶνε τ' ἀπόβροχο ποῦ
ἔρχεται πέρα ἀπὸ μακριὰ, πίσω ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ τὸν
δριζόντα. Μὰ ποιὸς περίμενε ὡς ποῦ νᾶρθῆ; Ὅλοι τους
βιάστηκαν νὰ νοιώσουνε πῶς ἀρκετὰ περίμεναν καὶ ξέχα-
σαν πῶς ὅποιος περιμένει ὡς τὴ στιγμή μονάχα ποῦ ἀρ-
κετὰ περίμενε — δὲν ἐπερίμενε ποτέ! Κ' ἔτσι στὸ ξέσ-
πασμα τῆς μπόρας ὅλοι ἐσκωντιάσαν στὸ ἀπροχώρητο καὶ
σταματήσανε. Κι' ἂν ζοῦν ἀκόμα, εἶνε μονάχα μιὰ ἀντα-
πάτη κ' εἶνε μόνο μιὰ παράδοσις ποῦ ἐπέζησε τὸ θάνατό
τους. Τίποτα περσότερο!

Καὶ τὸ τραγοῦδι ἑνὸς διαβάτη ἀπόκοσμου τὴ τέτοια
νύχτα ἀκούγεται στὴ χώρα μας:

„Κ' εἶν' ἔπειτα ἀπ' τῆ θύελλα μέσ' στ' ἀπόβροχο
 „ποῦ σιὸ ὑπαιθρο ὄσοι ἀπόμειναν — χαράσιτους!
 „Βαρεῖα χτυπᾶν τοῦ πόνου τὰ μεσάνυχτα
 „μὰ εἶνε γι' αὐτοὺς ὁ πόνος —: ἄρχοντάς τους.

—

„Μέσ' σιὸ αἶμα τους πορφύρωσε ἡ γλαμίδα του
 „μὰ σιὸ αἶμα του πιστεύει ὅποιος τὸ δίνει . . .

„Χαράσιτονε ποῦ ἀτέλειωτος σιὸ πόνου του

„μετὰ ἀπ' τῆ θύελλα σιὸ ὑπαιθρο ἀπομείνη!“

Μὰ ποιὸς τ' ἀκούει; — Κ' εἶνε μονάχος του ὁ δια-
 βάτης, ἀκούριστος τραγουδιστής, ποῦ ἀκούει τὰ βήματα
 καὶ τὸ τραγοῦδι του. Σὲ πλάκες ἄψυχες χτυπάει τὸ βῆμα
 του — καὶ τὸ τραγοῦδι του χτυπάει 'ς αὐτιά ποῦ δὲν
 ἀκοῦνε! Γιατὶ δὲν ἔχουν κεῖθε ἀπὸ τ' αὐτιά τους ἀκοή —
 κ' ἐκεῖθε ἀπὸ τὰ μάτια τους δὲν ἔχουν ὄραση! Κλειδώ-
 νουνε τὶς πόρτες τους καὶ κλειοῦνε τὰ παράθυρα κ' εἶνε
 σιὸ κλείσιμο βαρεῖες οἱ πόρτες τους — τόσο ποῦ τρέμουν
 στ' ἀκουσμά τους οἱ Ψυχὲς ποῦ ἀπέξω ἀπόμειναν. Κι' ἀνά-
 μεσα σὲ τέτοιες νύχτες τραγουδάει ὅποιος ἀπόμεινε καὶ
 περιμένει ἀκόμα . . .

„Καὶ τὰ χωριὰ βουβὰ σιὸ πέρασμά του,

„καὶ μόνο αὐτὸς ἀκούει τὰ βήματά του,

„κι' ὄλα εἶνε ξένα κι' ὄλα εἶνε μακριὰ του,

„κανένας δὲ ξυπνάει σιὸ χτύπημά του.

„Κ' εἶνε οἱ γρηῆς

„ποῦ ὅταν σὲ τέτοιες ὑποπτες νυχτιῆς

„σιτὰ ὄνειρατά τους βλέπουν μαῦρες σκιῆς

„τὰ μαῦρα τους κρεββάτια τ' ἀγκαλιάζουν,

„τὰ ἐγγόνια τους μὲ παραμύθια σκιάζουν,

„καὶ μιὰ κατάρα — Θε μου, ὦ Θε μου — βγάζουν

„γιά ὅποιον σὲ τέτοιες ὥρες μακρυνὲς
 „ἔξω ἀπ' τῆ πόρτα τους τῆ στηχειωμένη
 „περνάει κ' εἶνε σὲ χώρα ξένη
 „διωγμένος ἀπ' τὶς δύσπιστες ματιὲς!“

II.

Τὸ βράδυ ἀπόψε ὁ νέος, μὲ τὸ κεφάλι του σκυμμένο, προχωροῦσε ἀφηρημένος πλάϊ 'ς ἓνα ποτάμι, ἔξω ἀπ' τὴ πόλη.

Τὶ ζητοῦσε πλάϊ 'ς ἓνα ποτάμι, ἔξω ἀπ' τὴ πόλη;

Ἐνας ἄνθρωπος κουρελιασμένος καὶ βρωμερὸς τὸν ἐπλησίασε. Τὸν κύτταξε δειλὰ κι' ἀκούστηκε ἀπ' τὸ στόμα του βραχνή ἢ φωνή του:

„Σᾶς γνωρίζω!“

Ὁ νέος ἐμάζεψε τοὺς ὤμους του καὶ μίλησε:

„Ὁχι, κύριε! κάνετε λάθος!“

„Σᾶς γνωρίζω, κύριε! ναι — τ' ὀρκίζομαι στὰ μάτια μου!“, πρόσθεσε ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸν ἐκύτταξε ἰκετευτικά.

Κι' ὁ νέος τὸν ρώτησε:

„Ποιὸς εἶσθε; ὅσο γιὰ μένα: δὲ σᾶς ἀπάντησα ποτέ μου!“

„Ἐχετε δίκην! Σήμερα τέλειωσε ἡ ἀποστολή μου καὶ παράτησα τὸ ἐπάγγελμά μου . . . Δὲν ἐπερίμενα ὡς ποῦ νᾶρθετε καὶ σεῖς . . . κι' ἄς ἤξερα πῶς κάποτε θᾶρχόσατε! Κι' ὅμως . . . σᾶς ξέρω!“

„Ποιὸ ἦταν, κύριε, τὸ ἐπάγγελμά σας;“ ξαναρώτησε ὁ νέος μ' ἓνα ἐνδιαφέρον λιγάκι ἐκβιασμένο.

„Κάποτε, κύριε, δὲν ἦταν τίποτα. Ἦμουν ὁ Πέτρος τῆς γειτωνιάς . . . Ξέρετε τί σημαίνει αὐτό; . . . Ὅλοι μὲ

ξέρανε καὶ μόνο ἐγὼ δὲν ἤξερα τὸν ἑαυτό μου! Μιὰ μέρα . . . ἔξω ἔπεφτε ψιλὴ βροχὴ . . .“

Τοῦ νέου τὸ πρόσωπο ἄξαφνα σκοτείνιασε:

„Τὴ ξέρετε, κύριε, τὴ ψιλὴ βροχὴ;“

„Μάλιστα, τόσο ὅσο καὶ σεῖς! Τὴν ἴδια μέρα βρέθηκα . . . μοῦ φαίνεται πῶς κάποιος μ' ἔστειλε στὸ πλάϊ μιᾶς ὀρφανῆς. Ἀγάπησα τὴ συμφορὰ της τόσο ποῦ προσφέρθηκα νὰ τὴ βοηθήσω! Ἐκείνη ἐτρόμαξε καὶ μούειπε φοβισμένη ὅτι μὲ στράβωσε ἡ συμφορὰ της! Μούειπε νὰ φύγω κ' ἔφυγα! Ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἔγεια νεκροθάφτης. Τὴ νύχτα ἔχτες ἐτέλειωσε ἡ ἀποστολή μου — γιὰτὶ περιμένα ὡς ἔχτες ὁποῦ τὴν ἔφεραν καὶ μέσ' στὴ νύχτα διὰν χτυπούσανε μεσάνυχτα κι' ἄρχισε πάλι, ὅπως καὶ τότε ἡ ἴδια ψιλὴ βροχὴ νὰ πέφτη, τὴν ἐξέθαψα κι' ὅ,τι δὲν ἤμουνα σὲ θέση ν' ἀποχτήσω ζωντανὸ — τὸ βροῦκα πεθαμένο!“

Ἐδῶ σταμάτησε γιὰ λίγο. Μὰ οὔτε κι' ὁ νέος ἐμίλησε.

Κ' ἐπρόσθεσε ἔπειτα:

„Πέστε μου! . . . Τώρα τὶ νὰ κάμω; Νὰ περιμείνω ὡς ποῦ νὰ μ' εὔρη ὁ θάνατος; Κουράστηκα ἀπὸ τώρα, κύριε . . . Τὸν ἕνα τὸν περιμένα . . . μὰ τὸν δικό μου δὲ μπορῶ νὰ περιμείνω πιά!“

Ἐκεῖνος τὸν κύτταξε μὲ λύπη καὶ τοῦ μίλησε:

„Δὲ περιμείνατε ἀρκετά!“

„Καὶ ποῦ τὸ ξέρετε; . . . μοῦ εἶπατε πρὶν πῶς δὲ μὲ ξέρετε!“

„Ὅλοι σας, κύριε, τὸ ἴδιο περιμένετε — κι' ἂν δὲ γνωρίζω τὸν καθένα σας καὶ τ' ὄνομα τοῦ καθενός σας . . . ξέρω ὅμως ὅλων σας τὴ προσδοκία! Κανένας σας δὲν ἐπερίμενε ἀρκετά!“

„Καὶ τί νὰ κάμω, κύριε; Πέστε μου ὅ,τι ξέρετε! Ἄν εἶσθε σεῖς ποῦ τὸν ἐαντὸ σας σώσατε — ἐλάτε, σώσετε κ' ἐμᾶς! Μᾶς ἐπνιξε ἡ κατάρα . . .“

Ὁ νέος τὸν διέκοψε καὶ τοῦ συμπλήρωσε τὴ φράση:

„Σᾶς ἐπνιξε ἡ κατάρα ποῦ μπορούσε νάεινε εὐχὴ ἂν σεῖς οἱ ἴδιοι δὲ φιλοδοξούσατε νὰ νοθεύσετε τὴ προέλευσὴ της!“

Ὅπως καὶ νάεινε, κύριε, ἀλλιῶς δὲν εἶνε! Ἐλάτε! Πέστε μας ποῖο δρόμο ἔχουμε τώρα πιά νὰ πάρουμε . . . Δὲν εἶνε ἀκόμα ἀργὰ . . . Ὅλα τὰ σπίτια ἀκόμα δὲ γκρεμίστηκαν . . . Κάποια εἶνε θύελλα ἀκόμα ποῦ ὑπολείπεται!

Πέστε μας: τί νὰ κάνουμε;“

„Νὰ περιμένετε ὡς τ' ἀπόβροχο!“

„Μὰ ἡ θύελλα, κύριε, ἂν αὐτὴ τελειώγη πιά σᾶν ξεχειλίση . . . γιὰ τ' ἀπόβροχο ὅμως τέρμα δὲν ὑπάρχει!“

„Νὰ περιμένετε ὡς ποῦ πιά ποτὲ νὰ μὴ τελειώση! Πιστέψετε καὶ θὰ τὸ καταφέρετε!“

Ὁ ἄνθρωπος ποῦ ὡς τώρα ἦταν ἐμπρὸς του μαλακὸς κ' ἀδύνατος — ἄξαφνα ἀγρίεψε:

„Εἴμαστε ἐργάτες, κύριε, καὶ μεροδοῦλι θέλουμε καὶ γιὰ τὴ πίστη μας!“

Ὁ νέος κατέβασε τὰ μάτια του.

„Καὶ σεῖς ἀκόμα;“ εἶπε μὲ ὠχρὴ φωνὴ ποῦ μόλις ἀκουγότανε κ' ἀπὸ βαθεῖά του ἐν' ἀναστέναγμα τοῦ ξέφυγε.

Μὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐσταμάτησε ὡς ἐδῶ. Καὶ πρόσθεσε στὸν ἴδιο τόνο:

Κ' ἐμεῖς εἴμαστε ὁλόκληρο ἓνα σοῖ καὶ γεννηθήκαμε μακριὰ ἀπὸ κάθε ἄποψη γιὰ πιὸ καλὲς ἡμέρες. Πάνου ἀπ' τοὺς ὤμους μας βαραίνει ὅσο πιὸ ἀβάσταχτη τόσο

ἀνεξάντλητη μιὰ κληρονομικότης . . . κ' ἐκεῖνο ποῦ εἶνε πιὸ φριχτό: μᾶς λείπει κάθε ὑπεύθυνο! Ξέρετε τὶ σημαίνει αὐτό; . . . Μᾶς λείπει ὅτι ἀκριβῶς ν' ἀναπληρώσῃ θὰ μπορούσε ὅλα, ἔστω κ' ἐκεῖνα ποῦ ἔτσι κ' ἔτσι πάντα θὰ μᾶς ἔλειπαν. . . . Γιατὶ δὲν εἶνε, κύριε, πῶς μᾶς λείπουνε τὰ πλούτη τους ἀλλὰ τὸ ὑπεύθυνο τῆς φτώχειας μας . . . καὶ δὲ μᾶς λείπουνε τὰ φῶτα τους ἀλλὰ τὸ ὑπεύθυνο τῆς τύφλας μας! Κι' αὐτὸ εἶνε μιὰ παράδοσις γιὰ μᾶς κ' ἔτσι ποτὲ δὲ θὰ γλυτώσουμε ἀπ' τὰ χέρια τῆς γιὰτὶ εἴμαστε παιδιὰ τῆς κ' εἶνε μόνο ἢ τέτοια μας παράδοσις ποῦ πλάϊ τῆς — μόνο πλάϊ τῆς ἔχουμε δικαίωμα νὰ ἐπιζήσουμε τὴ γέννησή μας! Γι' αὐτό . . . γιὰτὶ μᾶς λείπει κάθε ἄποψις γιὰ καλλιτέρευση — ζητᾶμε πάντα ν' ἀνεβάζουμε τὶς ἀπαιτήσεις μας ἀφοῦ ἔτσι κ' ἔτσι τ' ἄδικο δὲ μᾶς φοβίζει — κι' οὔτε τὴ πίστη ξεχωρίζουμε ἀπ' τὴ κάθε ἀλλιότικη ἀπασχόληση ποῦ ὀρίζεται ἀπ' τὴν ἀμοιβὴ ποῦ μᾶς προσφέρουνε. Γιὰ τὸ Μεσσία πολὺ καιρὸ προσμένναμε . . . Δὲν ἦρθε . . .“

„Ποῦθε προσμέννατε νὰρθῇ;“

„Κάποιο σημάδι, κύριε, περιμέναμε . . . Ποῦθε θάρχότανε μᾶς ἦταν τὸ ἴδιο καὶ θὰ μᾶς ἦταν ἔτσι κ' ἔτσι εὐπρόσδεκτο . . . Σημάδι νάῃτανε — σημάδι μόνο, κύριε, κάτι νὰ βλέπαμε, κάτι ποῦ ἀπέξω κατὰ πάνου μας νὰρχότανε κ' ἔτσι κοντὰ του πιά νὰ μᾶς τραβοῦσε, σὲ μιὰ καινούργια ζωὴ! Κι' ὅμως δὲν ἦρθε, κύριε! Τὰ μάτια μας, ἐζήτησαν νὰ προσπεράσουν καὶ τοῦ ὀρίζοντα τὴν ἄποψη — μὰ ὅλα τοῦ κάκου. Τίποτα δὲ φανερώθηκε!“

Κι' ὁ νέος τοῦ μίλησε:

„Ἡ προσδοκία σας ἦταν μάταιη. Ἀπέξω περιμένατε τὸ Ἀντρωμὸ — γι' αὐτὸ καὶ δὲ τὸν βρήκατε! Ὅσο περ-

σότερο ζητούσατε — τόσο περισσότερο χανόταν μπρός σας ἡ ἔκτασις — γιατί εἶνε ψεύτικη ἡ ἔκτασις ὅταν ἀνοίγεται στὰ μάτια μας! Ἄλλη ἦταν, κύριε, ἡ ἀποστολή σας κι' αὐτὴν παραγνωρίσατε. Τοῦ καθενὸς ἡ ἀποστολή εἶνε μέσα του κ' εἶνε ἕνας κόσμος μέσα του ποῦ ἀποζητάει τὴν Ἀπολύτρωση. Γιατί ὁ καθένας μας γεννιέται γιὰ νὰ γίνῃ ὁ Ἀνθρωπῆς τοῦ κόσμου ποῦ εἶνε μέσα του, ποῦ μὲ τὴ γέννησή του ὑπόταξε κάτου ἀπ' τὸν ἄδικο ζυγὸ τοῦ ἀνθρώπινου. Κ' ἔτσι εἶνε μέσα μας φτωχοὶ ποῦ ἔχουν ἀπαίτηση γιὰ τὸ ψωμί τους — κ' ἔτσι εἶνε μέσα μας ἀδικημένοι ποῦ ἔχουν ἀνάγκη ἀπ' τὴ δικαίωσή τους — κ' ἔτσι εἶνε μέσα μας παιδιὰ ποῦ ἔχουν δικαίωμα γνήσιο στὴ πατρότητα μας — κ' ἔτσι εἶνε μέσα μας ἕνας Θεὸς ποῦ θὰ πεινάσῃ καὶ στὸ τέλος θὰ . . . πεθάνῃ ἂν λείψῃ ἡ πίστις μας! Δὲν ἐσκεφθήκατε ποτὲ πῶς κάτι πιὸ ψηλὸ εἶνε μέσα σας ποῦ κι' ἀπ' τὸν ἄνθρωπο θὰ σᾶς ξεχώριζε;

Ὁ νέος ἐσώπασε. Τὰ μάτια του εἶχαν πάρει κάποια λάμψη ὑπέρογεια, ἐνῶ στὰ δέντρα γύρω τὸ σκοτάδι πιά εἶχε συμπληρώσει καθεὶ ποῦ ἔμενε ἀκόμα ἀναμετάξυ τους κενό.

Κι' ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ κουρελιασμένου ἀνθρώπου ἀκούστηκαν βραχνὰ τὰ λόγια:

„Γιατὶ δὲ μοῦ μιλοῦσατε ἔτσι ἔχτές;“

Ὁ νέος τὸν κύτταξε παράξενα:

„Πότε ἦταν χτές;“

„Χτές, κύριε, τὴ παραμονὴ . . . Σήμερα πιά εἶνε ἀργά!“

„Γιατὶ βιαστήκατε νὰ φτάσετε στὸ Σήμερα;“

„Γιατὶ ἀρκετὰ εἶχα περιμένει. Δὲ μπορούσα πιά.“

Κι' ὁ νέος σὲ λίγο — δίχως νὰ βλέπη πιά μπροστά του ἀλλὰ μιλώντας πρὸς τὴ νύχτα δλόκληρη — ἔτσι ἀκούστηκαν τὰ λόγια του;

„Ὅλοι τους κάπου φτάνουνε . . . σὲ κάποιο τέρμα σταματᾶει τὸ βῆμα τους . . . μὰ εἶνε τὸ τέρμα τοῦ ἀπροχώρητου κι' ὄχι τὸ τέρμα τοῦ σκοποῦ — τῆς ἐκπληρώσεως. Γιατὶ ἄλλο τίποτα δὲν ἔκαμαν ἀπ' τὴ ζωὴ παρὰ μονάχα ἀπ' τὴ ζωὴ νὰ ζοῦνε κ' ἔτσι δὲ βρῆκαν τὴ ζωὴ — ὅποια δὲν εἶνε μοναχὰ ἡ ζωὴ — κ' ἔτσι δὲ βρῆκαν τὴ χαρὰ — ὅποια δὲν εἶνε μοναχὰ ἡ χαρὰ —! Βλέπετε ἐκεῖ μακριὰ πῶς ἔρχεται τὸ κῦμα ἀπάνου μας; Δὲν ἐσκεφθήκατε ποτὲ πῶς θ'ἄπρεπε νὰ ἐτοιμασθῆτε, νὰ ὀπλισθῆτε γιὰ μιὰ ἀντίσταση ὑπεράνθρωπη; Κνιτάξετε . . . κνιτάξετε . . . ὄλο περισσότερο μᾶς πλησιάζει . . . ὄλο κι' αὐξάνει πιδὸ πολὺ! Κάποιος ὑδρόβιος Πήγασος τραβάει ἀπάνου μας ὀρμητικὰ τὸ μανιασμένο του ἄρμα!“

Κ' ἐπρόσθεσε μὲ μιὰ φωνὴ ποῦ πιά δὲν ἦταν γεννημένη ἀπὸ μιὰ θέληση ἀνθρώπινη:

„Δόστε στὰ χέρια μου φωτιὰ νὰ κάψω καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὴ φωτιά μου! Ἐδῶ μπροστά της θὰ σταθῶ — τὸ κῦμα της νὰ σπάσῃ ἀπάνου μου!“

Ὁ ἄνθρωπος ὁ βρωμερὸς καὶ ξεσκισμένος μαζεύτηκε σᾶν τρομαγμένος καὶ τραβήχτηκε πιδὸ πίσω:

„Φοβάστε;“ τοῦ λέει σὲ λίγο ὁ νέος.

„Δὲν εἶνε ἀπόψε ἢ νύχτα, κύριε, ὅπως ἄλλοτε . . . Ἀπόψε . . . ἀπόψε . . . ὄχι, δὲν εἶνε ὅπως ἔχτες. Εἶνε σᾶ νάῃτανε μιὰ διάβασις . . . σᾶν κάτι ἔχτες ν' ἀφίσαμε ποῦ αὔριο δὲ θάεινε πιά σᾶν χτες . . . Δὲν ἔχετε καὶ σεῖς τὸ ἴδιο προαίσθημα; Συναναστράφηκα πολὺ μὲ πεθαμένους

καὶ ξέρω ὅτι ὄσοι βράδυ προαισθάνθησαν τὸ θάνατο —
δὲ ξημερώθηκαν ποτὲ τους ζωντανοὶ!“

Κι' ὁ νέος ἀπάντησε:

„Μὴ συμβουλευέσθε τοὺς πεθαμένους, κύριε, γιατί
δὲν εἶνε αὐτοὶ ποῦ θὰ σᾶς λύσουν τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς
σας! Γι' αὐτοὺς ὁ Θάνατος δὲν εἶνε Ἀνυπαρξία —
γιατί οἱ νεκροὶ ἐπιζοῦν τὸ θάνατό τους καὶ τὸν
κληρονομοῦνε ἀπ' τὴ ζωὴ! Δὲν εἶνε οἱ ἀληθινοὶ
νεκροὶ — γιατί εἶνε ἀπ' τὴ ζωὴ παρμένο τὸ δι-
καίωμα τοῦ θανάτου των — γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀποχω-
ρίζονται ποτὲ τους τὴν ἰδέα της! Συμβουλευθῆτε ὄσους
ποτὲ δὲν ἐγεννήθηκαν . . . Ἄν δὲ τοὺς βρῆτε — καταφύ-
γετε στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σας, γιατί καὶ σεῖς μιὰ μέρα εἴσαστε
ἀγέννητος! Μετρήσετε τὰ χρόνια σας ὄχι ἀπ' τὴ μέρα
ποῦ σᾶς γέννησαν ἀλλὰ λιγάκι πιὸ νωρίς. Κ' ἔτσι:
ἂν δὲ φτάσετε, ὅπως οἱ ἄλλοι, πιὸ μπροστά — θᾶ-
χετε ἀρχίσει ὅμως πιὸ πίσω. Κ' ἔτσι: ἂν δὲ θᾶχετε
γιὰ νὰ ἐπιδείξετε ὄση πείρα κι' ὄση γνώση ἔχουνε
οἱ ἄλλοι τους — θὰ ξέρετε ὅμως κάτι ἀπ' τὴν
Ἀνυπαρξία!“

Ἄλλα σωπάσανε. Ποτὲ ὡς τὴ νύχτα ἐκείνη δὲν ἐνύχ-
τωσε τόσο βαθειά, γιατί ποτὲ ὡς τὴ νύχτα ἐκείνη δὲν
ἐπέπρωτο νὰ ξημερώσῃ ὅπως ξημέρωσε. Ὁ ἄνθρωπος
ποῦ ἦτανε πλάϊ στὸ νέο εἶχε χαθῆ. Τίποτα πιά δὲν ἐξε-
χώριζε μέσ' στὸ σκοτάδι παρὰ μοναχὰ τοῦ νέου τὰ μάτια.
Ποῦ εἶχαν στραφῆ; Τὶ βλέπανε κ' ἦσαν τὰ χέρια του
ἀνοιγμένα;

„Βιργινία!“ ἀκούστηκε σὲ λίγο ἀπὸ τὸ στόμα του.

Κ' ἔτσι σὲ λίγο ἐπρόσθεσε, ἐνῶ μπροστά του εἶχε

ἀνοιχθῆ ἢ μορφή Της ἀνάμεσα ἔς ἓναν οὐράνιο φωτο-
στέφανο :

„Βιργινία! Στὸ πλάϊ Σου ἐγνώρισα τὴ Ζωή,
ὅποια δὲν εἶνε μόνο ἡ ζωὴ — Ἔλα στὸ πλάϊ Σου
νὰ γνωρίσω καὶ τὸ Θάνατο, ὅποιος δὲν εἶνε μόνο
ὁ θάνατος!“

Κ' ἀπὸ τὰ χεῖλη Της ἀκούστηκαν — σὰν ἀπὸ πέρα,
ἀπὸ μακριὰ νὰρχόσαντε — τὰ λόγια :

„Ἐσὺ εἶσαι . . . ἐσύ;“

Ὁ νέος γονάτισε μπροστά της καί :

„Βασίλισσα!“, τῆς λέει, „Μᾶς περιμένει τ' ἀγγελοῦδι
μας ποῦ ὠνειρευτήκαμε. Πᾶμε κοντά του ἐμεῖς, σὶ ἀγέν-
νητο κοντά, νὰ ξαναγίνουμε κ' ἐμεῖς ἀγέννητοι. Δὲν ἀξίζε
ἡ ζωὴ τόση ὠμορφιά σὰν τὴ δική Σου! Ὁ κόσμος ἦτανε
γιὰ μᾶς ἡ ξενητεία — Κάποια πατρίδα μᾶς προσμένει —
Δὲν τὴ προδόσαμε — γι' αὐτὸ καὶ μᾶς ἀξίζει νὰ ξανα-
γνωρίσουμε!“

Κ' ἡ Βιργινία σηκώνοντάς τον :

„Ἔλα μαζί μου!“

Κ' ἔτσι σμίξανε ὅσ' ἓνα φιλὶ ποῦ πιά δὲ τέλειωσε. Γιατὶ
ἀπ' τὸ τέτοιο τους φιλὶ γεννήθηκε ἡ Αἰωνιότης!

Ἐξω χτυπούσανε μεσάνυχτα κ' ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη
πιά στὸ κόσμον δὲ ξημέρωσε . . .!

Τ Ε Λ Ο Σ

(Γραμμένο στὸ Μόναχο ἀπ' τὸ Μάρτη ὡς τὸν Ἰούνιο τοῦ 1923.)